

A távolodás egyértelmű, de hogyan jutottunk idáig? Mi változott? Nem kérdés, hogy Nixon Amerika külpolitikájának térképét nem egyedül, hanem külügyminiszterével, Henry Kissingerrel karöltve rajzolja. Nos, annak érdekében, hogy megértsük Európa és az USA jelenlegi kapcsolatát vegyük szemügyre e két államférfit! Honnan érkeztek és mi befolyásolja külpolitikai szemléletüket? Richard Nixon a Duke Egyetemen szerezte jogi diplomáját és ügyvéd volt, majd a haditengerészetnél szolgált. 1948-tól a képviselőház által létrehozott Amerika-ellenes tevékenységeket vizsgáló bizottságban dolgozott [HUAC]. 1947 és 1950 között a Kongresszus tagja mint republikánus politikus, majd a Szenátusban folytatta pályafutását még 3 évig. 1953 és 1960 között alelnök volt, valamint a republikánusok elnökjelöltje az 1960-as évi választáson. Ez az út vezetett Nixon 1969-es elnökké választásához. A zsidó származású Henry Kissinger (születési nevén Heinz Alfred Kissinger) Németországban született. 1939-ben családjával elhagyták Németországot és New Yorkba emigráltak. Kissinger előbb a New York-i városi főiskolában tanult, majd 1943-ban katonai kiképzés során kapta meg az amerikai állampolgárságot. A kiképzés után az amerikai belső elhárításnál dolgozott, majd *summa cum laude* fokozaton, gyakorlatilag hibátlanul végezte el a Harvardot. Tanulmányai befejeztével több amerikai állami szervezet tanácsadója lett. Innen vezetett az út Nixon tanácsadói székébe és ezáltal az elnöki kabinetbe. Ő az, aki elsőként fogalmazza meg, hogy „az Egyesült Államok valójában a saját riválisát hozza létre” az EGK (Európai Gazdasági Közösség) képében.

1970-es évekig Amerika és az EGK kapcsolatát az alá fölé rendeltség jellemezte. Amerika vezető szerepe megkérdőjelezhetetlenné vált a szövetségi rendszerben, Európa pedig amerikai függőség alá került. Európa újjáépülésével azonban ez a különbség évről évre csökkent. Kennedy elnök 1963-ban kijelentette, hogy nem céljuk ezt a dominanciát fenntartani, úgy fogalmazott: „Európát az európaiak építik [...] az Európa egységéhez vezető útról az európaiaknak kell döntenünk”. Fontos piacnyitó lépéseknek lehettünk szemtanúi, mikor Kennedy és az EGK kölcsönösen 50% vám csökkentést, sőt, ott ahol az USA és az EGK részesedése a kereskedelem 80%-át kitette, teljes vámtörlesztést vezetett be. Nyilvánvalóan ez Európa számára óriási nyitást jelentett az amerikai piacon. Azonban utóda Lyndon Johnson már nem tudta vagy nem kívánta folytatni a Kennedy által megkezdett nemzetközi nyitást.

Ezeket a változásokat véglegesítette a Nixon-adminisztráció. Külpolitikai tanácsadója már bemutatott Kissinger lett, aki tökéletesen használta ki a két kommunista nagyhatalom Kína és a Szovjetunió közti ellentétet. Kína a Szovjetunió ellen fordult és Kissinger meglátta a Kínában rejlő lehetőségeket. 1971-ben ezért Pekingbe utazott és nem kellett sokat várni míg egy év múlva Nixon is követte példáját. Kissinger létrehozta a Washington-Peking-Moszkva háromszöget, megváltoztatva ezzel Amerika és Nyugat-Európa kapcsolatát is. Így lett az amerikai külpolitika kissingeri értelmezése az USA fő külügyi irányvonala. Kissinger a következőket tanácsolta Nixonnak: „az Egyesült Államok nem akar foglalkozni az Európán belüli vitákkal az egység felé haladás formáját, módszereit és időzítését illetően.” Azt is tanácsolta Nixonnak, hogy függesse fel a tárgyalásokat Brüsszellel. Mi ezzel Kissinger célja? Tehetjük fel a kérdést. Igazat adhatunk a francia Michel Jobert ex- külügyminiszternek? Michel Jobert ugyanis kemény állításokat vágott Kissinger fejébe. Így fogalmazott: „Ön meg akarja osztani Európát, hogy uralhassa azt.” Az európai integrációra leselkedő veszély feltűnt az amerikai vállalatoknak is és követelték, hogy a kormány védje meg őket. Ezt a Nixon-adminisztráció a *Pax Americana*-ra keresztelt új külpolitikával akarta meglépni, amely leegyszerűsítve az amerikai dominanciát és a gazdasági érdekeket volt hivatott megvédeni. Nixon 1971-ben a törvényhozás előtt így beszélt: „Az európai

integráció problémákat is jelenthet az amerikai politika számára, amit dőreség lenne figyelmen kívül hagyni”. Kissinger tanácsát közvetítve azt hangoztatta, hogy Amerika tartsa távol magát Európától.

Az EGK, és az USA között jelenleg egy se veled se nélküled kapcsolat rajzolódik ki. A két pólus hol közelít – ahogyan ez tapasztalható volt a Kennedy-adminisztráció során – máskor pedig éppen távolodik – hiszen kétség kívül ez történt Nixon elnöksége alatt. Egy bizonyos. Amerika nem tehet úgy, mintha nem létezne ez a fiatal, ambiciózus szövetség Európában, az már más kérdés, hogy ebben előnyt vagy veszélyt lát. Az is bizonyos, hogy a Nixon által képviselt külpolitika ez utóbbit látta Közösségünkben. Ez a fajta bizalmatlanság és távolodás féltő, hogy kihat katonai szövetségünkre is, azonban most még – majdnem két év távlatából – nem mondható meg, hogy ezt a távolodást, netán szakadást a NATO túl tudja-e élni, mindenestere bizonyára kihívás elé állítja azt.

Források: Berend T. Iván Az Európai Unió történet

https://hu.wikipedia.org/wiki/Richard_Nixon

https://hu.wikipedia.org/wiki/Henry_Kissinger